

Nr 318.

Av herr Bismark m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av folk- och småskoleseminarierna.

Mot den seminarieorganisation, som Kungl. Maj:t genom proposition nr 143 framlagt för riksdagens prövning, torde i stort sett icke vara mycket att erinra. Med detta vårt uttalande avse vi främst den del som avser småskoleseminarierna. Tydligt är att befolkningen i de trakter, som nu drabbas av indragningen av de sedan länge utav landsting och städer drivna och uppehållna seminarierna, är allt annat än tillfredsställd med den sämre ställning, som den på här ifrågavarande område kommer att försättas uti. Vi förstå dock och måste beakta, att, när nu staten skall övertaga undervisningen och utbildningen av de lärarekrafter, som bliva erforderliga för det s. k. småskolestadiet, det också är nödvändigt, att organisationen och därmed utgifterna icke göras större än vad som är oundgängligen nödvändigt. Vi fatta också Kungl. Maj:ts förslag så som om detta varit den ledande principen vid organisationens utformande. Under förutsättning av att seminariernas förläggning och organisation kommer att ske i överensstämmelse härmed, kommer därför icke från vår sida att framställas yrkande om att det nu befintliga, av Hallands läns landsting ägda småskoleseminariet i Halmstad skall bibehållas.

Även om vi sålunda icke påyrka någon förändring av själva organisationsplanen, är det dock några andra spörsmål, som vi vilja framföra, med hopp om att få dem beaktade. Detta gäller särskilt den framtida förpliktelsen för landsting att gottgöra lärarna vid de indragna landstingsseminarierna de till dem utgående löneförmånerna. I Kungl. Maj:ts proposition sid. 123 framlägger departementschefen sin uppfattning härutinnan och åberopar vad han i sådant avseende yttrade i propositionen nr 212 till 1931 års riksdag och vid vilket uttalande han »fortfarande håller fast». Av detta uttalande framgår, att vid de nedlagda landstingsseminarierna komma de ledigblivna lärarna på landstingens indragningsstat och att avlöningsfrågan bliver ett mellanhand mellan vederbörande lärare och landstingets huvudman, landstinget. Staten skulle således icke hava några direkta förpliktelser härutinnan. Departementschefen anser dock, att staten bör *hjälpa landstingen* med bidrag till ifrågavarande avlöning »med belopp motsvarande samtliga författningssliga löneförmåner, innefattande sålunda även provisorisk avlöningsförbättring och dyrtidstillägg».

Detta departementschefens uttalande är i positiv form och torde, om det av riksdagen lämnas utan erinran, vara för framtiden bindande. Jämför

man å andra sidan departementschefens hemställan sid. 289 punkt 4, finner man emellertid, att det bidrag till avlöningen, som skulle utgå, i varje särskilt fall är beroende av Kungl. Maj:ts beprövande. Rätten för landstingen att erhålla ersättning för utbetalda lärarelöner kommer således enligt denna hemställan att för varje år och i varje särskilt fall varda beroende av Kungl. Maj:ts prövning. Det vill förefalla, som om någon oklarhet här vore tillfinnandes.

Rätten för landstingen att av statsmedel erhålla ersättning för utbetalda avlöningar begränsas dock till de belopp, som erlagts till ordinarie lärare. I stort sett torde det icke heller vara något att erinra häremot. Det vill dock förefalla som en enkel gärd av rättvisa, om staten även övertog avlöningskostnaderna för de vid seminarierna anställda vaktmästarna. Det synes också, som om skolöverstyrelsen delade denna uppfattning, fastän den ansett, att denna fråga icke borde lösas generellt utan lämpligen böra göras till föremål för statsmakternas behandling efter särskild framställning av vederbörande landsting. Vi kunna dock inte finna det vara riktigt att på så sätt skjuta denna fråga på framtiden och ovissheten, utan finna det riktigt, att frågan avgöres tillsammans med omorganisationen.

Då staten nu träder in för att helt övertaga utbildningen av småskolelärare och därigenom förorsakar, att den såväl indirekta som direkta tillgång för folkbildningen som de nuvarande seminarierna utgjort för de orter och län, inom vilka de sedan flera årtionden verkat, kommer att försvinna, synes det vara riktigt, att staten helt övertager de kostnader som kunna anses åvila landstinget. Detta ordnas bäst, om samtliga de författningsenliga löner, som tillkomma de ledigblivna lärarna, helt överflyttas och övertagas av staten, samt att landstingen och de städer, som icke deltaga i landsting, därutöver erhålla gottgörelse av staten för de avlöningar, som dessa anse sig böra lämna åt vid nedlagda seminarier anställda vaktmästare.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa, det riksdagen måtte besluta,

att de författningsenliga avlöningsförmåner, som tillkomma lärare vid nedlagda seminarier och som kunna åligga landsting och stad, som icke deltaga i landsting, skola helt övertagas av staten,

samt att staten lämnar ersättning för de avlöningar, som kunna anses böra utbetalas till de vaktmästare, som varit vid seminariet anställda en tid av minst 10 år.

Stockholm den 9 mars 1932.

Georg Bissmark.

J. B. Johansson.

G. A. Larsén.

J. A. Larsson.